

PROGRAMMA

OPEN MONUMENTENDAG 2023
ZA. 9 SEPTEMBER

ZWOLLE

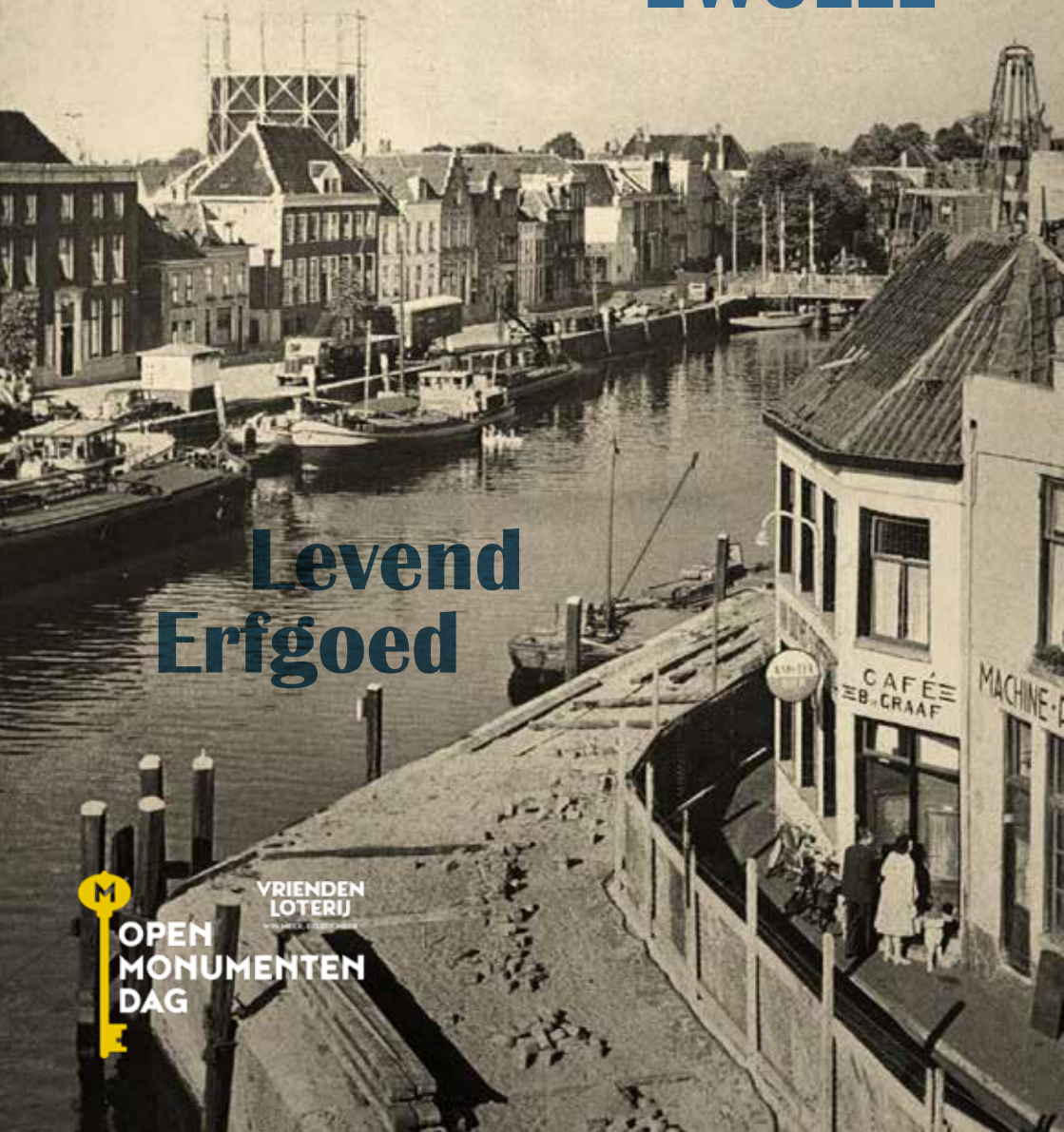
Levend
Erfgoed

OPEN
MONUMENTEN
DAG

VRIENDEN
LOTERIJ

WWW.VEELER.ORG

Gratis monumentenmagazine

Tijdens de dag is het glossy Monumentenmagazine met verrassende verhalen met als thema 'Levend Erfgoed' gratis verkrijgbaar bij de informatiekraam voor de Grote of Sint. Michaëlskerk (Grote Markt 19) en bij opengestelde monumenten.

Bijzondere monumenten voor het eerst opengesteld:

- De Wheeme (ingang Lombardstraat), met bouwhistorische rondleidingen en "Zwolle Tentoonstelling" met o.a.: Paul Reichenbach stripboeken, Bert Dijkink pentekeningen, Henk Kisjes schilderijen en Jan Dijkstra dichtansichten
- Marechausseekazerne (Meppelerstraatweg 19)
- Bonbonnièrezaal van Odeon (Blijmarkt 25) met diverse optredens
- Kantoorgebouw van de voormalige N.V. Electriciteits Fabriek IJsselcentrale, nu GGD IJsselland (Zeven Alleetjes 1)

Het programma wordt mede georganiseerd door:

Foto's: Ronald Westerhuis, Ron Logher, Henk van der Werf, Hans Westerink, Rijksdienst Cultureel Erfgoed, Ben Vulkers, Collectie Overijssel, ANNO, Cloudshots.nl, Coen Bouwstra, Team Erfgoed Zwolle, Kasper Veenstra, John van de Molengraaf, Academiehuis Grote Kerk Zwolle.

Welkom op Open Monumentendag Zwolle!

In dit programmaboekje vindt u alle gratis te bezoeken monumenten én alle activiteiten tijdens de Open Monumentendag. Als u de wandelroute volgt komt u al bij een groot aantal langs of in de buurt.

Plattegrond: zie pagina 26/27

Wat is er te beleven?

Open Monumentendag Zwolle biedt een gevarieerd aanbod aan diverse activiteiten zoals:

- 46 opengestelde monumenten
- Demonstraties klokkenluiden (pagina 9)
- Twee wandelroutes door de binnenstad
- Kinderpuzzeltocht (verkrijgbaar bij de informatiekraam, Grote Markt)
- Twee fietsroutes door het buitengebied (verkrijgbaar bij de informatiekraam, Grote Markt)
- Diverse kooroptredens in monumenten (pagina 41)
- Optreden van het HanzeOrkest en De Bazuin in het geheel en als afzonderlijke ensembles
- Expositie OPEN SPACE in Kunstruimte het Langhuis (pagina 13)
- IJsselbiënnale in het dienstengebouw van de voormalige Harculo centrale (pagina 34)
- MONUMENTEN WINKEL van Firma Weijland + Consorten (pagina 29)
- Museum de Fundatie (Blijmarkt 20)
- Historische Havendag Zwolle (Thorbeckegracht, pagina 22/23)
- Statenzaal, diverse activiteiten (Diezerstraat 80)
- Hanzewandeling (pagina 18)
- Expositie 'Zwolle van boven', De Peperbus (pagina 9)
- ANNO Stadsmuseum Zwolle (pagina 28 & 31), Diverse activiteiten:
 - Wordt bouwmeester in een dag in ANNO Stadsmuseum Zwolle
 - Première film over het bouwhistorisch onderzoek Koestraat
 - rondleidingen door de keuken van het Drostenhuis
- Openluchtbad (Ceintuurbaan 1), expositie ontstaansgeschiedenis en rondleidingen
- Academiehuis Grote Kerk Zwolle, diverse activiteiten (pagina 6)
- Schepenzaal (Sassenstraat 2) rondleidingen en hoorspelen.
- Rondleidingen in Het Vrouwenhuis (pagina 25) en kleine kelderwoning (pagina 25): vooraf te reserveren
- Maakmarkt (Luttekestraat, ter hoogte van Academiehuis Grote Kerk Zwolle)

Voor het complete en actuele programma ga naar:
www.zwolle.nl/activiteiten-open-monumentendag

1

Academiehuys Grote Kerk Zwolle, Grote Markt 19

Deze gotische driehallenkerk is gebouwd tussen 1370 en 1452. Met een toren van 113,5 meter hoog, had deze de hoogste toren in Nederland, hoger zelfs dan de Domtoren. Verschillende blikseminslagen werden de toren fataal. In 1682 stortte de toren in waarbij twee traveeën werden vernield. Op de plaats van de toren werd een achthoekige consistorie gebouwd die vanuit de kerk toegankelijke is via een imposante trap. Het interieur uit het eind van de 17de eeuw is nog grotendeels intact.

In de kerk zijn het 16de eeuwse koorhek, de preekstoel, het Schnitgerorgel en de herenbanken de blikvangers.

Verder zijn nog enkele fragmenten bewaard gebleven van fresco's uit de 15de eeuw van Meester Joan van der Myntes, een fragment van de voormalige Sacramentstoren van de beeldhouwer Willem Backerweerd en een timpaan in het Noorderportaal van bouwmeester Arnt van Calcar met het oude Stadswapen.

In de buitenmuur van het middenkoor is een rode zandstenen boogvulling met een voorstelling van de zielen in Abrahams schoot. Vermoedelijk heeft deze boogvulling deel uit gemaakt van een romaanse voorganger van de huidige kerk.

2

Stadhuis - Schepenzaal, Sassenstraat 2

De oude hal en de Schepenzaal herinneren aan het oorspronkelijke Zwolse Raadhuis dat tussen 1447 en 1450 werd gebouwd op de plaats van een ouder raadhuis. Het zijn Meester Bartolomeus met behulp van de bouwmeesters Berend van Covelent en Arnt van Calcar die dit fraaie stadhuis bouwden. De oorspronkelijke Schepenzaal wordt nu gebruikt als trouwzaal; voor de Franse revolutie was hier de rechtbank. Veel inventaris herinnert aan de rechtspraak zoals de beulswaarden, enkele teksten en het schilderij van "het laatste oordeel" boven de schouw uit het eind van de 16de eeuw. De schouw zelf is van Drachenfelder Trachiet geleverd door Herman van Ceulen. De balkdragende figuren aan het plafond dateren nog uit de bouwtijd, evenals de muurkasten. Het fraaie staande Horloge van de Zwolse klokkenmaker is in 1728 vervaardigd door Wilhelm Bramer.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentendag.

3

De Wheeme, Grote Kerkplein 15, ingang Lombardstraat

Een weeme is een oude naam voor pastorie. In dit pand dat schuin tegenover de voormalige Michaelskerk staat, woonde de pastoor die aan deze kerk verbonden was. De woning werd omstreeks 1493 gebouwd.

Omstreeks 1515 raakte het gebouw ingesloten door de bebouwing van het Arme Fraterhuis met de bouw van een grote vleugel ten oosten en zuiden van de Weeme.

Het gebouw heeft op de begane grond aan de kant van de Lombardstraat van oorsprong geen ramen. Dit komt omdat het gebouw vooral georiënteerd was op de binnenplaats. Daar staat ook de traptoren die in de bouwtijd een teken van grote welstand was. Aan de binnenkant van het pand zijn op de begane grond muurnissen aanwezig met laat- middel-eeuwse religieuze schilderijen.

De Lombardstraat is vernoemd naar de Bank van Lening (Lombard) die tot 1925 in dit pand gevestigd was. Voordat het pand in 1975 bij het stadhuis van Zwolle werd betrokken was het in gebruik als politiebureau.

4

Zwolse balletjeshuis, Grote Kerkplein 13

Op het hoekje van het Grote Kerkplein zit het oudste winkeltje van Zwolle: het Zwolse Balletjeshuis. Het winkelinterieur dateert uit 1688, toen hier een kruidenierswinkel werd gevestigd. In 1845 nam J. van der Kolk de failliete boedel over en startte een 'stekenbakkerij' in het achterhuis. De steken werden oorspronkelijk gebruikt om de koffie en thee te zoeten, en mochten pas na de ontwikkeling van suikerbieten als 'snoepjes' worden genuttigd. Vanaf dat moment heten het Ulevellen, oftewel Zwolse Balletjes. Momenteel is deze laatste stekenbakkerij ter wereld gevestigd in de kelder onder de winkel.

Het Zwolse Balletjeshuis heeft ook een groot assortiment oud-Hollands snoepgoed zoals massée, polkabrokken, kaneelstokken, wijnballen en diverse soorten drop. Daarnaast is het ingericht als Toeristisch informatiepunt en souvenirwinkeltje. Gaat u gerust langs om te proeven, te kijken en te ontdekken: de sfeer is uniek en authentiek!

ONTDEK ZWOLLE IN ACADEMIEHUIS GROTE KERK ZWOLLE

Het Academiehuis Grote Kerk (Grote Markt 19), als grootste overdekte plein van de stad, is zoals altijd geopend voor het publiek.

Naast natuurlijk het bezichtigen van de kerk en het bijzondere Schnitgerorgel worden bezoekers gedurende de dag verrast door muzikale optredens van koren en ensembles, is er aan het eind van de middag een orgelconcert, is er een bijzondere expositie in het Hoogkoor, kan het verhaal van de Zwolse Hanze worden beleefd bij de Panorama Hanze inclusief een unieke klim naar boven tot aan de engel Michael, met grandioos uitzicht over de stad Zwolle (hiervoor moeten aparte tickets worden geboekt) en kunnen bezoekers rondkijken bij de duurzame boekenmarkt of genieten van een kop koffie/thee of een heerlijke lunch in de horeca-gelegenheid.

5

Onze Lieve Vrouwebasiliek en Onze Lieve Vrouwetoren (Peperbus), Ossenmarkt 40

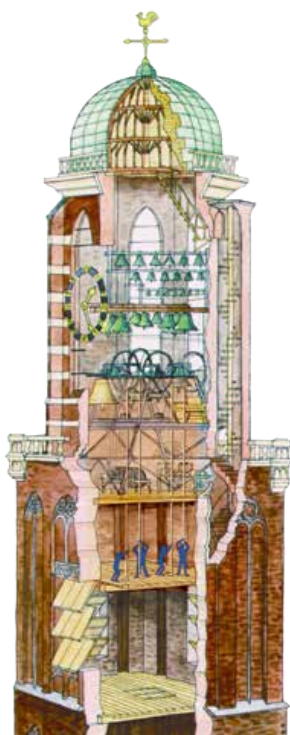
De Onze Lieve Vrouwebasiliek is een laat gotische kruiskerk die grotendeels gebouwd is in de 15de eeuw. In de 17de en 18de eeuw is de kerk niet voor liturgieviering gebruikt en pas in 1809 is de kerk door koning Lodewijk Napoleon aan de katholieke geloofsgemeenschap teruggegeven. In 1866 kreeg de kerk haar neogotische inrichting onder leiding van pastoor Otto Anthonius Spitzen. Hiervoor werd de beeldend kunstenaar Friedrich Wilhelm Mengelberg uit Utrecht aangetrokken. Veel van zijn werk is nu nog te bezichtigen. Na de grote restauratie van 1976-1980, waarbij de neogotische zijbeuken na ongeveer honderd jaar weer werden afgebroken, kreeg de kerk haar oorspronkelijke vorm als kruiskerk terug. Meer informatie is in de kerk te verkrijgen.

Met de bouw van de toren van de aan Onze Lieve Vrouwe gewijde kerk werd omstreeks het midden van de 15de eeuw begonnen. Wegens geldgebrek moest men bij de tweede geleiding stoppen. Tussen 1478 en 1481 werd de toren verder verhoogd tot aan de eerste omloop. In de hoogste geleiding van de torenromp kwamen toen in een klokkenstoel zes klokken te hangen. In 1537 besloten de kerkmeesters de toren verder te verhogen met een lantaarn. Het werk werd opgedragen aan bouwmeester Simon Penet. Al spoedig bleek dat de bouw veel meer zou kosten dan vooraf berekend. Penet werd beschuldigd van fraude en vertrok met de noorderzon. In 1540 kwam in een aangepaste vorm het werk voorlopig gereed. Pas aan het einde van de 17de eeuw werd de toren van een uivormige bekroning voorzien. Na een brand in 1815, waarbij deze bekroning geheel uitbrandde, kreeg de lantaarn het huidige koepeldak die de toren de naam Peperbus opleverde. Het carillon, dat 42 klokken bevat, dateert uit 1930 en is door de 'Commissie tot overbrugging van den IJssel nabij het Katerveer' geschonken ter gelegenheid van de opening van de nieuwe IJsselbrug.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

PEPERBUS PROGRAMMA

(Ossenmarkt 42)

10.00 uur Opening

12.30 uur Demonstratieluiding

15.30 uur Demonstratieluiding

LUIDSIMULATOR VOOR KINDEREN

De luidsimulator laat zien hoe de klepel beweegt en de klok raakt.

Het is een voorbeeld van het luiden met een vallende klepel. De klok komt, net als bij ophanging aan een krukas, deels boven het draaipunt uit (het draaipunt is zichtbaar vlak boven de aanhechting van de klepel). Hierdoor beweegt de klok bij het luiden tegen de klepel die min of meer recht blijft hangen.

Bij het luiden met een vliegende klepel vliegt de klepel achter de klok aan en raakt de slagring net voordat de klok terugzwaait.

Het Zwols klokkenluidersgilde heeft de hoge luidzolder in de Peperbus nu ook Online toegankelijk gemaakt. Voel je zelf een klokkenluider in de Peperbus en luid de Zwolse klokken in alle gewenste combinaties.

www.klokkenluidersgildezwolle.nl/luidsimulator/

ZWOLLE VAN BOVEN

Vanuit welke richting je de stad ook nadert, de Peperbus siert de skyline van Zwolle. Om het verhaal van Zwolle te kunnen ervaren, moet je eerst 236 treden in de Peperbus beklimmen. Je inspanning wordt beloond: midden in de toren is namelijk een 360 graden beleving met een bijzondere animatie over Zwolle in de Hanzetijd. In 2023 geeft Uitgeverij WBOOKS een Atlas uit over de negen Hanzesteden en laat nou net die Atlas de input zijn voor dit verhaal. Waarom is Zwolle een andere Hanzestad dan de Hanzesteden om ons heen? Ontdek het in de toren.

6

Hostel & Bar De Basis (vm bankgebouw en politiebureau), Luttekestraat 35

Hostel & Bar De Basis, een uitvalsbasis van waaruit toeristen Zwolle gaan ontdekken. Een plek waar iedereen welkom is. Waar niets moet, alles mag en veel kan. "We willen een thuisgevoel creëren"

Voormalig bankgebouw uit 1919 van Wertheim & Gompertz naar ontwerp van F.H. Poggenbeek. Hij ontwierp dit gebouw in de nieuw-historiserende, rationalistische stijl waarin een combinatie is te zien van op vernieuwende wijze toegepaste historische stijlelementen en moderne materialen en technieken. De gevel die zowel representatief als formeel is, heeft stijlelementen uit de Hollandse en Franse renaissance. Daarmee past het ontwerp goed bij de functie als bankgebouw. Binnen in het gebouw is het fraaie trappenhuis met lichtkap te zien. Later werd het bankgebouw in gebruik genomen als politiebureau. Het pand is nu in gebruik als hostel en restaurant.

Het gebouw staat op de plaats van de van de dubbele stadsmuur die van 1420 tot 1810 in stand bleef. In de Luttekestraat lag de Luttekebinnenpoort en iets verder, aan de gracht, lag de buitenpoort.

7

Museum de Fundatie, Blijmarkt 20

Dit neoclassicistische pand is gebouwd tussen 1838 en 1841, naar een ontwerp van de Haagse architect Eduard Louis de Coninck. Het deed dienst als Paleis van Justitie en bood later onder meer onderdak aan de Rijksplanologische Dienst. In 2004/2005 is het naar een ontwerp van architect Gunnar Daan verbouwd tot kunstmuseum. In 2012/2013 onderging het pand een spectaculaire uitbreiding. De Wolk, de ellipsvormige opbouw die Hubert-Jan Henket (Bierman Henket Architecten) ontwierp, biedt plaats aan twee tentoonstellingszalen met een gezamenlijk oppervlak van bijna 1000m². Een groot ovaal raam geeft prachtig uitzicht op de historische binnenstad. Aan de buitenkant is de opbouw bekleed met 55.000 wit-blauwe tegels. De uitbreiding ziet er uit als een keramische wolk die lijkt te zweven boven het oorspronkelijke gebouw. Op de grens tussen de middeleeuwse stadskern en de 19de-eeuwse singels is het pand een hedendaags museum en een icoon voor de toekomst.

Openingstijden tussen 11:00 en 17:00 uur.

Omstreeks 1839 onderging de Blijmarkt een ware metamorfose. Aan de zijde van de Potgietersingel werd gebouwd aan het paleis van justitie. Aan de overzijde was net een gebouw met een veel luchtiger functie opgericht; een nieuwe concert- en komediezaal! De zaal kreeg de naam Odeon die was ontleend aan het eerste overdekte theatergebouw in de klassieke oudheid, het Odeion van Pericles in Athene. De voorgevel van dit concertgebouw was in hoofdopzet classicistisch met zijn kroonlijsten en pilasters die werden gecombineerd met vensters die ontleend waren aan de romaanse stijl.

Op het plein voor het gebouw aan de Blijmarkt werden aan de linker- en rechterzijde schijngevels opgericht. Deze gevels met hun rondboognissen op de begane grond, sloten qua maat en schaal uitstekend aan bij de gevel van de schouwburg en met hun gestucte blokken bij de gevels van het paleis van justitie. Zo kreeg het plein een eenduidige uitstraling.

De concertzaal aan de Blijmarkt kreeg een heel wat uitbundiger interieur dan de buitenzijde van het gebouw deed vermoeden. De zaal in neo Lodewijk XV stijl kreeg een hoefijzer-vormig balkon en een plafond met een ovale lijst.

In de jaren '50 van de vorige eeuw stelde men vast dat het gevelbeeld van de schouwburg nodig gewijzigd moest worden omdat het in Zwolle zou ontbreken aan eigentijdse gebouwen in het stadsbeeld. Met een grote verbouwing van het totale complex werd ook de historische gevel vervangen door een moderne gesloten gevel die op geen enkele manier aansloot op de historische architectuur op het plein. Het is dan ook niet vreemd dat de gevel bij de volgende verbouwing in 1983 al weer werd verwijderd voor de huidige gevel.

9

Lutherse Kerk, Koestraat 4

Door de vele handelscontacten met Duitsland werden er al vroeg Lutherse diensten in Zwolle gehouden. Duitse kooplieden, die destijds Zwolle aandeden, kwamen in het geheim bijeen in zogenaamde 'huisgemeenten'. Deze groeiden door de jaren heen tot één Lutherse kerk. Pas in 1649 was het voor de Lutherse mogelijk een eigen kerk te bouwen. Deze is met opzet onopvallend, vanwege de geloofsvervolgung tot in de 19de eeuw.

10

'Groote Sociëteit', Koestraat 8 en 8 I

De Grote Sociëteit bestaat uit drie vleugels aan een ommuurde binnenplaats die vroeger ongetwijfeld een voornaam herenhuis hebben gevormd. Het geheel werd in het midden van de 17de eeuw opgetrokken en kwam in 1805 door koop in eigendom van de Grote Sociëteit. De grote restauratie vond plaats in 1964. Bij de algehele restauratie is onder het stucplafond in de biljartzaal een beschilderde balkzoldering tevoorschijn gekomen uit het midden van de 17de eeuw. De zeven vakken vertonen cartouches met voorstellingen van de tekens van de dierenriem en andere mythologische figuren. Ook is er in de entree een geschilderd luchtgezicht met een afbeelding van Mars uit de derde kwart van de 17de eeuw.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

11

Kunstruimte 'Het Langhuis', Goudsteeg 8

Het pand waarin de kunstruimte 'Het Langhuis' is gevestigd bestaat uit twee gedeelten. Het meest zuidelijk gedeelte, grenzend aan het hofje van de Emmanuëlshuizen en het Hof van Suthem, is het oudste. Het langhuis werd in de 15de en 16de eeuw gebruikt als refectarium of refter. Deze refter behoorde tot een groter, er naast gelegen complex van het Domus Pauperum of Armen Fraterhuis, een convict waar arme studenten werden opgevangen. In het complex van het Armen Fraterhuis werden soms tussen de 150 en 200 arme scholieren tegelijkertijd ondergebracht na schooltijd. De studenten kregen hier van de Broeders des Gemeenen Levens opvang. Zij leerden hier het persoonlijk gebed en meditatie.

Kunstruimte Het Langhuis is nu dé plek in Zwolle voor verrassende kunst van talentvolle makers. In de aankomende expositie OPEN SPACE tonen meerdere cultuurmakers hun werk. Laat je verrassen en bezoek deze expositie tijdens Open Monumentendag. Meer informatie vind je op www.langhuis.nl.

12

Het Karel V huis en de Hof van Ittersum, Sassenstraat 33

De Hof van Ittersum is een gebouwencomplex met een rijke geschiedenis. Roloff van Ittersum, schepen van Zwolle, gerichtman en bisschoppelijke rentmeester van Salland heeft het huis vermoedelijk aan het eind van de veertiende eeuw laten bouwen. De belangrijke Zwolse familie Van Ittersum bezat het pand tot 1735. Met de bouw van Sassenstraat 33 (Karel V Huis) kreeg het naastgelegen zaalgebouw een zijhuis met een pronkgevel in renaissance stijl. Op de voorgevel staat het jaartal 1571. De kap van dit pand toont dat de bouwmasa achter de gevel oorspronkelijk slechts vijf meter diep was. Over het gebruik van De Hof is niet veel bekend. Het representatieve belang van De Hof blijkt bij een bezoek van de landvoogdes Maria van Hongarije aan Zwolle in 1545. Zij heeft vermoedelijk gelogeed in De Hof. Op kosten van de stad werd namelijk gewerkt 'an die dore in zalige bernt van Itterssum huys als die koninginne commen solde'.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

HANZE 8-DAAGSE

**2 T/M 9 SEPTEMBER
BINNENSTAD ZWOLLE
HANZEJAAR-ZWOLLE.NL**

2023

HANZEJAAR

ZWOLLE

In september dompelen we ons onder in het Hanze-gedachtengoed tijdens de Hanze8daagse. Acht dagen vol activiteiten in het centrum van Zwolle. Geniet van een buitenfilm op het Meerminneplein, laat je betoveren door de lichtjes-botentocht of dans mee met de Buitenpianist. Elke dag, én avond, staat bol van de activiteiten. Hieronder een kleine greep uit het programma:

Lang leve de Hanze!

2 september

Stadsfestival

- De Bremer Stadsmuzikanten
- Buitenfilm op het Meerminneplein
- Concert Kraak & Smaak

3 september

Stadsfestival

- De Bremer Stadsmuzikanten
- Buitenfilm op het Meerminneplein

Pathé aan de Gracht

Jongeren Cultuurprijs Zwolle

4 september

**Stadsgesprek 'Oude Hanze,
nieuwe waarden'
Sense of Place**

6 september

Stadsfestival

**Hanze Familieprogramma
Concerten op het Grote Kerkplein**

7 september

Hanze Symposium

8 september

**Landelijke opening Open Monu-
mentendag
Hanze Symposium
Lichtjes-botentocht
Blazers op de boten!
Kattegat Festival**

9 september

**Open Monumentendag
Chantal De Wolde
Historische havendag Zwolle
Buitenpianist & friends
Kattegat Festival**

Kijk voor meer informatie en alle activiteiten op hanzejaar-zwolle.nl/

13 Vrijmetselaarsloge, Bloemendalstraat 11

In dit 16de-eeuwse pand vonden de vrijmetselaars in 1867 onderdak. De loge is al meer dan 200 jaar actief in Zwolle en op Open Monumentendag wordt de bezoeker een kijkje achter de schermen gegund.

Als officiële oprichtingsdatum geldt 1802, het jaar waarin de zogenaamde "constitutiebrieven" werd afgegeven. De Latijnse naam 'Fides Mutua' betekent: Wederzijdse Trouw. Die naam heeft een dubbele symbolische betekenis, namelijk vertrouwen tussen de mensen (broeders) onderling en vertrouwen in de relatie tussen de mens en hetgeen de mens overstijgt. In deze naam konden de Zwolse leden zich goed vinden. De loge is al meer dan 200 jaar actief in Zwolle en op Open Monumentendag wordt de bezoeker een kijkje achter de schermen gegund.

14 Sassenpoort, Sassenstraat 53

In 1409 is deze forse Stadspoort opgetrokken als vervanging van een ouder poortgebouw 'die Zaggingporte' dat zich waarschijnlijk aan het einde van de Krommejak bevond. Deze binnenpoort heeft aan de veldzijde een weergang met gaten waardoor men kokende pek en olie kon gooien om de vijand bij de poort vandaan te houden. De ronde gaten onder de vensters op de bovenverdieping werden gebruikt voor falconetten of 'slangen' waar brandende vuurkogels naar beneden werden geworpen. De verdediging is gemaakt voor het gebruik van pijl en boog, kruisboog en speren. Tegen het geweld van kanonnen was deze poort niet bestand. Daarvoor werd een buitenpoort aangelegd die later werd vervangen voor een aarden vestingwerk. Na het aanleggen van de bastions en vestingwerken (1592-1612) werd de Sassenpoort een gevangenis. Door tussenkomst van de Rijksbouwmeester Jos Cuijpers en de Staatssecretaris van Kunsten & Wetenschappen Victor de Stuers werd het poortgebouw gespaard voor de sloop en kreeg het zijn huidige bekroning (1894-1897).

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

15

Waalse Kerk (Eglise Wallonne), Schoutenstraat 4

De uit Frankrijk verdreven Hugenoten die in Zwolle hun toevlucht zochten, kregen al in 1686 de in onbruik geraakte St. Geertruidenkapel in de Schoutenstraat als kerkgebouw aangeboden. Deze in het begin van de 16de eeuw gebouwde kapel maakte deel uit van het omstreeks 1390 door Gertrude Kadeneter gestichte Begijnenconvent. Na de hervormingen in Zwolle kwamen in 1580 de conventsbezittingen in handen van de burgerlijke gemeente. Tot op de dag van vandaag worden, in de Waalse kerk, diensten in het Frans gehouden. In het koor van de kerk zijn nog steeds resten te vinden uit de tijd van het Begijnenconvent. Achter en aan de zijkant van het kerkgebouw zijn resten te zien van de kloostergebouwen.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

16

Synagoge, Samuël Hirschstraat 8

Voor zover bekend woonden in het jaar 1349 al Joden in Zwolle. In 1746 ontstond de eerste synagoge, in de Bitterstraat. Van 1758 tot 1899 heeft de Librije bij het voormalige Broerenklooster dienstgedaan als synagoge. De huidige synagoge is op 21 juli 1899 ingewijd. Het gebouw, in eclectische stijl, is een ontwerp van architect F.C. Koch. De voorgevel is ontworpen door de van oorsprong Zwolse architect J. Gosschalk. Een typisch joodse component is de vorm van de bekroonde twee stenen tafelen met, boven de Heilige Arke, de tien woorden. Het gebouw bestaat uit een rechthoekige zaal met een vrouwenbalkon voor de diensten, enige portalen, een bijgebouw met daarin de bij- of wintersynagoge en daarboven de kosterswoning. Naast de hoofdingang, boven een raampartij, vindt u de tekst uit Jesaja 56 vers 7: 'Want mijn huis zal een bedehuis zijn voor alle volkeren.' In 1995 zijn aan de wanden van de grote sjoel (Jiddisch voor synagoge = Schule = school) gedenkstenen aangebracht met de 499 namen van de in de Tweede Wereldoorlog vermoorde Zwolse Joden. De daardoor gedecimeerde Joodse gemeente is geen eigenaar meer van dit gebouw. De Stichting Voortbestaan Synagoge Zwolle is opgericht om het gebouw in stand te houden.

Voor bezichtiging geopend
tussen 14:00 en 16:00 uur.

17 Doopsgezinde kerk, Wolweverstraat 9

Doopsgezinden of Menisten werden in de 16de eeuw zwaar vervolgd. Deze Wederdopers hielden er radicale ideeën op na. Zij bezetten in 1534 het Duitse Munster en riepen er het 'Nieuwe Jeruzalem' uit. In hetzelfde jaar werd Münster weer heroverd en de vele geloofsgenoten die vanuit Nederland over de weg Münster te hulp wilden komen, werden in Zwolle op de Agnietenberg tegengehouden. De wederdopers die in Zwolle woonden moesten hun geloof in stilte uitoefenen. Op de plaats waar het kerkgebouw van de Doopgezinde Gemeente in Zwolle staat, werd al sinds 1638 "gekerkt". Achter reeds bestaande huisjes werd een ruimte voor samenkomsten ingericht. Begin 1700 is het gebouw aanzienlijk uitgebreid en de huidige gevel dateert van een verbouwing tussen 1847 en 1856. Het karakter van het gebouw is gebleven. Niets in de voorgevel wijst erop dat er sprake is van een kerkgebouw; een schuilkerk dus, een van de weinige die Zwolle nog heeft.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

HANZE WANDELING

Tijdens Open Monumentendag Zwolle op 9 september loopt stadsgids Wijnand Akkerman tweemaal de Hanze wandeling in het kader van 2023 Hanzejaar. De Hanze verhalen van de pakhuizen, Hopmans huis Karel vijfde huis en de Sassenpoort hebben een rijk Hanzeverleden.

Het huis met de hoofden of de specerijen van ten Doesschate (nu Euroma) hebben hun geheel eigen Hanze verhalen.

Heb je interesse? Geef je op via info@petervader.nl. De wandelingen starten om 12.30 en 15.30 uur vanaf de stand van Open Monumentendag en duren ongeveer 1 ½ uur.

De kosten zijn € 5,- p/p contant voldoen bij aanvang wandeling.

18

Het Vliegerhuys (vm Van Wiechenhuis), Nieuwstraat 55

De vroegste geschiedenis van het van Wiechenhuis gaat al terug naar ca. 1450. In die tijd was dit pand nog een dubbel woonhuis. Hiervan zijn de kappen en kelders nog aanwezig. Het gebouw behoorde ook na de reformatie toe aan rijke Rooms Katholieke families en heeft zelfs dienst gedaan als schuilkerk. Deze schuilkerk die zich rechts, achter in het pand bevindt heeft een plafond met kruisgewelven. In 1696 kreeg het pand een nieuwe gevel die de twee huizen samen verbond. In de jaren '60 van de vorige eeuw stond dit pand naar de mening van het stadsbestuur lelijk in de weg bij de ontwikkeling van dit stadsdeel tot winkelcentrum. Omdat het pand rijksmonument is, ging de gewenste sloop gelukkig niet door. Tijdens restauratiewerkzaamheden trof men een haardsteen aan met het jaartal 1552. Deze steen die getuigt van de welstand van de voormalige bewoners wordt tentoongesteld. Verder heeft het pand een rijk interieur van de 15de tot de 19de eeuw.

19

Statenzaal, Diezerstraat 80

In 1803 werd Zwolle de hoofdstad van de provincie Overijssel. Voor deze functie werd in 1874 het statige Gouvernementsgebouw gerealiseerd in Neo Classicistische stijl. Onder leiding van Rijksbouwmeester Jacobus van Lockhorst werd naast dit pand het Statenzaalgebouw opgetrokken in Neo-gotische stijl. Tussen 1895 en 1898 is hieraan gewerkt. De ruimtes in dit gebouw zijn ook neogotisch ingericht. De stijl is doorgevoerd tot in het kleinste detail. Van uitzonderlijke technische en kunstzinnige kwaliteit zijn de glas in loodvensters. De Statenzaal op de eerste verdieping was de vergaderzaal van de Overijsselse staten. In 2023 heeft de Statenzaal een nieuwe functie gekregen. Het voormalige provinciehuis wordt nu gebruikt als hotel, restaurant en evenementenruimte. Het monument draagt bij aan de klimaatdoelstellingen van Zwolle. Tijdens de herbestemming zijn de zoldervloeren- en daken geïsoleerd. Ook is er een warmtepomp geïnstalleerd en is er geïsoleerd monumentenglas aangebracht. Inmiddels is de Statenzaal geopend onder de naam 'De Staatsman'.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

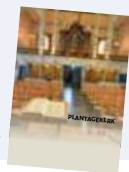
20

Plantagekerk, Ter Pelkwijkstraat 15-17

In 1834 vond binnen de Nederlandse Hervormde Kerk de zogenoemde Afscheiding plaats, waarbij het meer orthodoxe gedeelte zich afsplitste. Een kleine groep van ongeveer 65 gezinnen in Zwolle behoorde tot die Afscheiding, die zich de Zwolse Christelijk Gereformeerde Gemeente noemde. Na een turbulente periode werd deze afsplitsing eindelijk getolereerd. In 1869 liet deze groep in het Ter Pelkwijkpark een nieuwe kerk bouwen. Het ontwerp in eclectische stijl is van stadsarchitect J.W. Bosboom sr. Het dankt zijn naam aan de 18de eeuwse plantage die op de voormalige stadswallen werd ingericht.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

21

Staatshuys (geboortehuis Thorbecke), Thorbeckegracht 11

Het Staatshuys is gevestigd in het oude geboortehuis van Johan Rudolf Thorbecke, de grondlegger van onze huidige staatsinrichting. Hij heeft er gewoond van 1798 tot 1815. Het pand is gelegen in het oostelijke deel van het Noordereiland. De voorgevel is opgenomen in de gevelwand van de Thorbeckegracht. Na een uitgebreide renovatie is het pand nu ingericht als inspiratiecentrum voor overheid en samenleving en kreeg het de passende naam Staatshuys (zie ook www.staatshuys.nl).

Het gebied Noordereiland is in het begin van de 17de eeuw bij de stad getrokken. Rond het midden van die eeuw is het terrein waarop Thorbeckegracht 11 staat, bebouwd.

De naam Thorbeckegracht stamt uit de 19de eeuw, daarvoor stond de straat bekend als 'Den Dijk'. Een voor de hand liggende naam want in feite is de straat niets anders dan de noordelijke dijk van een gracht waardoor het water afkomstig uit het Sallandse achterland naar het Zwarte Water afgevoerd kon worden.

22

Jan Kamphuis Keramiek, Thorbeckegracht 26

Kijk letterlijk en figuurlijk in de keuken van keramist Jan Kamphuis. Al bijna dertig jaar werkt keramist Jan Kamphuis in Zwolle waarvan de laatste twintig jaar in het 400 jaar oude rijksmonument aan de Thorbeckegracht. In dit pand zijn nog veel keramiekentegels bewaard gebleven. Een prachtig stek voor een keramist, een mooie combinatie van wonen en werken. Kamphuis is hierin niet uniek, vele ambachtslieden gingen hem voor in dit pand. Al eerder woonden en werkten hier ambachtslieden zoals een fluitenbouwer, steenhouwer en loodgieter. Maar ook officieren, renteniers, de weduwe van de burgemeester en ooit is het huis verhuurd geweest aan een predikant. Het blijkt een pand waarin de bewoners lang bleven wonen, na vierhonderd jaar is de familie Kamphuis pas de zeventiende eigenaar. Natuurlijk is er tijdens Open Monumentendag in het gehele pand keramiek te zien.

23

Het Oversticht, Aan de Stadsmuur 79-83

Op de locatie van de oude stadsmuur heeft "het Oversticht", een onafhankelijke adviesorganisatie op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, twee voormalige pakhuizen uit de 18de eeuw gerenoveerd en als hun kantoorruimte ingericht. Deze pakhuizen zijn restanten van de vele pakhuizen die aan de noordelijke rand van het Eiland lagen en die tijdens de sloopwoede in de naoorlogse jaren sneuvelden. Bij de sloop van deze pakhuizen kwamen restanten van de stadsmuur tevoorschijn. Deze stadsmuur is in het kader van de stadvernieuwing gedeeltelijk gereconstrueerd. ook in het kantoor van het Oversticht is een deel van deze gereconstrueerd muur opgenomen.

Historische Havendag Zwolle

Levend Erfgoed staat voor de culturele gebruiken, ambachtelijke vaardigheden en tradities die mensen vanuit huis hebben meegekregen en die ze zelf ook weer doorgeven. Erfgoed dat dus voortdurend in beweging is! Dat geldt letterlijk voor de historische schepen in de stadsgrachten van Zwolle. Ze deinen op het water en nodigen je uit om de historische waarde van de schepen te ontdekken. Naast de woonschepen liggen er sleepboten en opduwers in de gracht die aan de kant van 'Het Beugeltje' te bezichtigen zijn. Op de kade staan werkende historische (scheeps)motoren. Vanaf het dek van Cultuurschip Thor speelt bewoner én muzikant 'De Buitenpianist' met zijn vrienden. Eigenaren van bootjes, schepen en motoren zijn aanwezig om hun verhalen te delen.

Op initiatief van waterbewoners, waterliefhebbers, oud-schippers en een geschiedenis fan uit Zwolle vind dit jaar de eerste editie van de Historische Havendag Zwolle plaats. Wij sluiten met de havendag aan bij het 'Levend Erfgoed'.

Historische woonschepen

De woonschepen in de stadgracht van Zwolle zijn allemaal historische schepen, die worden bewoond door een hele gevarieerde groep bewoners. Zowel oud-schippers als 'landrotten' die vanuit een huis naar een schip zijn verhuisd. Wat ze allemaal gemeen hebben? De liefde voor het schip waar ze op wonen. Elk schip heeft zijn eigen verhaal en van een aantal van die schepen kun je hier de geschiedenis lezen.

Sleepboten en opduwers

Tijdens de havendag liggen in de Thorbeckegracht van Zwolle een keur aan sleepboten en opduwers. Bezoekers kunnen langs de opduwers lopen aan de kant van 'Het Beugeltje'. De sleepboten zijn vanaf de kade te bekijken. Een deel van de straat langs de Thorbeckegracht wordt ingericht met een tentoonstelling van nog werkende historische (scheeps)motoren. Juweeltjes om te zien én te horen!

Samenwerking met Cultuurschip Thor

Een van de historische schepen in de Thorbeckegracht is Cultuurschip Thor. Eigenaar en muzikant Rik Elings heeft een muzikaal programma gemaakt ter ere van het Hanzejaar. Op vrijdagavond en zaterdag zul je hem vanaf het dek van de Thor zien spelen als 'De Buitenpianist met zijn vrienden'.

Stichting Historische Havendagen Zwolle

De Historische Havendag Zwolle is ontstaan vanuit de wens van waterbewoners, waterliefhebbers en een geschiedenis fan. Ze wonen in de regio Zwolle en dragen de stad een warm hart toe. Met de havendag laten zij het historisch scheepserfgoed van Zwolle zien. Om van te genieten en om als maritiem erfgoed te behouden.

PROGRAMMA

8 SEPTEMBER

21:00 uur

Immaterieel Erfgoed tour naar de opduwers en sleepboten met een lichtjestour door de gracht en muziek van De Buitenpianist en vrienden.

9 SEPTEMBER

10:00 – 17:00 uur

Langs de opduwers en sleepboten lopen over de tijdelijke steigers en langs de Thorbeckegracht, expositie (werkende) historische scheepsmotoren met muziek en oude ambachten.

11:00 uur

Bootjesparade van opduwers door de stadsgracht.

21:00 uur

De buitenpianist en zijn vrienden spelen over de dag verspreid vanaf het dek van Cultuurschip Thor.

24

Broerenklooster, ArtEZ Conservatorium, Aan de Stadsmuur 88

Dit pand met binnenhof maakte deel uit van het Dominicaner klooster dat in 1512 werd gewijd. In het gebouw bevonden zich onder andere de kapittelzaal en het dormitorium. De pandhof is omgeven door een kloostergang. Ook de naastgelegen Broerenkerk en de losstaande Librije maakten deel uit van dit klooster. Na de reformatie heeft het klooster verschillende bestemmingen gehad waaronder katoenspinnerij, zeepfabriek en kazerne. Door de verschillende verbouwingen was het gebouw onherkenbaar veranderd. Omstreeks 1975 heeft er een grootscheepse renovatie plaatsgevonden waarbij delen van de oorspronkelijke bouwmassa zijn bewaard en gerestaureerd. Vooral de noordoosthoek van het gebouw en de kloostergang naast de kerk zijn nog restanten van het oorspronkelijke klooster. Inmiddels is het pand in gebruik bij het ArtEZ Conservatorium.

Openingstijden tussen 10:00 en 16:00 uur

25

Broerenkerk, Achter de Broeren 1

De Broerenkerk is een tweebeukige laatgotische kloosterkerk (omstreeks 1500), die in haar geheel door gemetselde gewelven is overdekt. De hoofdbeuk heeft een driezijdig gesloten koor. De zuidbeuk met de entree is beduidend kleiner van omvang en is heeft een vlakke oostwand. De kerk heeft aan alle zijden vensters, vensternissen en steunberen behalve aan de noordkant. Hier sluit een deel van de voormalige kloostergang op de kerk aan. De kerk heeft twee evenwijdige kappen. Op de daken van het schip ligt de zeldzame links dekkende Hildesheimer dakpan. Sinds 2013 is boekwinkel 'Waanders In de Broeren' in deze kerk gevestigd. De Broerenkerk heeft daarvoor een spectaculaire metamorfose ondergaan. Het resultaat mag er zijn. Tussen links en rechts hoog opgestapelde verdiepingen vol boeken kan de klant nog steeds indrukwekkend ver naar boven kijken. Op de bovenverdieping zijn de beschilderde gewelven bijna aan te raken. Het orgel uit 1824 is van de hand van J.C. Scheuer. Het blauwe licht in het koor komt door een nieuw abstract glas-appliquéraam, dat door de Noorse kunstenaar Kjell Nupen is vervaardigd.

Meer informatie staat in de gratis flyer Open Monumentdag.

26**Kleine kelderwoning,
Derde Bredehoek 2**

Het Kroontje is een knusse, kleine kelderwoning, gebouwd rond 1708. Tijdens Open Monumentendag bent u hier van harte welkom om alles over de geschiedenis en de renovatie van het huisje te ervaren. De bewoner leidt u rond in een geanimeerde setting en er is een fijn muziekje. Alle ingrediënten zijn aanwezig om er een mooie dag van te maken.

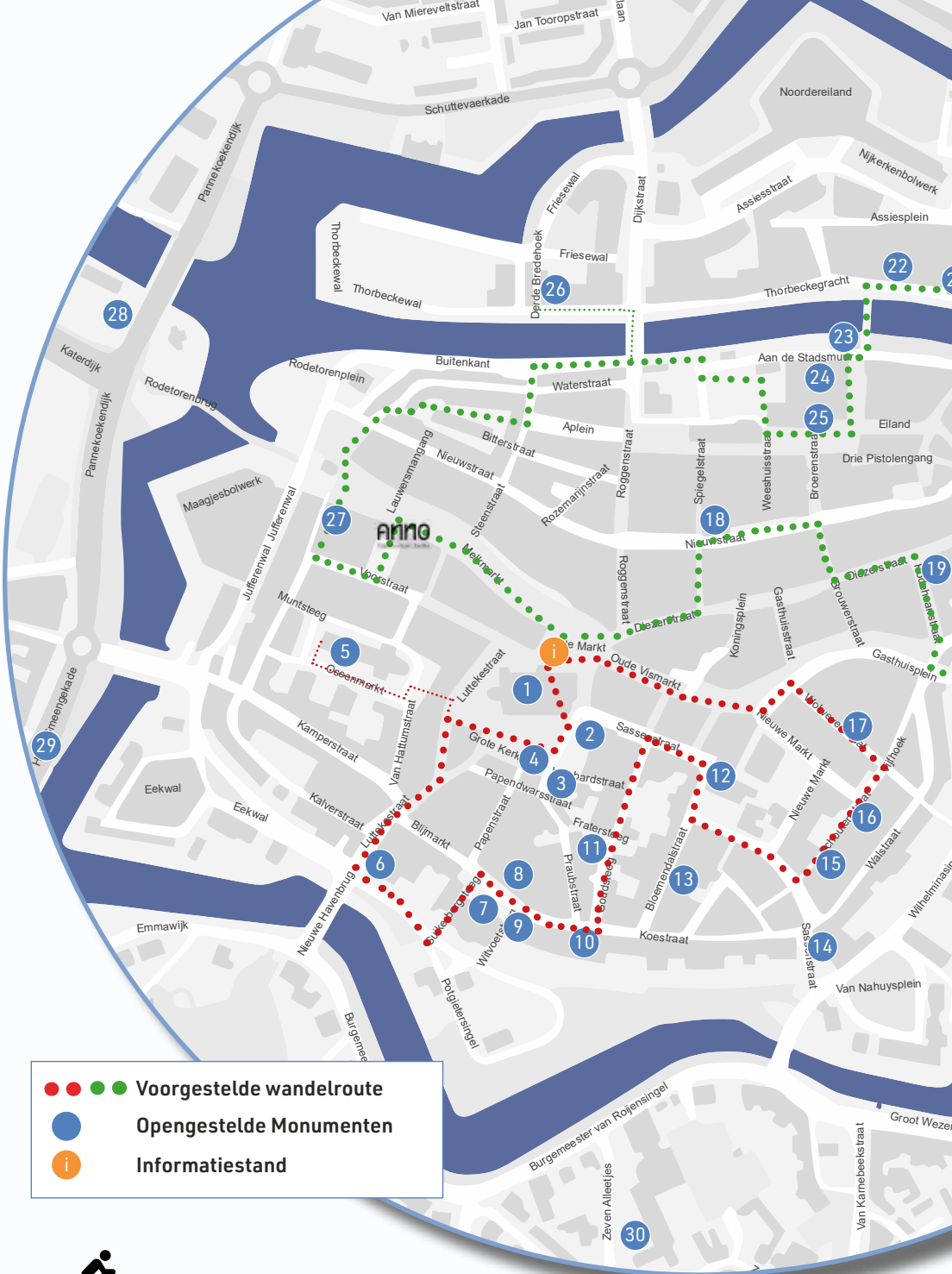
Van 10:30 uur tot 12:30 uur en van 13:30 tot 16:30 zijn er elk half uur rondleidingen. Er kunnen 8 personen per rondleiding mee, u kunt telefonisch reserveren: telefoon: 06 20 77 54 59.

27**Vrouwenhuis van Aleida Greve (1670-1742),
Voorstraat 46**

In 1706 kochten de zussen Aleida Wilhelmina en Judith Greve, dochters van een bierbrouwer uit de Voorstraat, een groot patriciërshuis aan het eind van de huidige Melkmarkt. Het was het laatste huis 'voor de wal' en keek uit op de stadsmuur met de waterpoort over de Grote Aa en de Rodetorenpoort. Als langstlevende van haar gezin bestemde Aleida Greve bij testament haar woonhuis tot een tehuis voor oude vrouwen en vrijsters. Na haar dood in 1742 werd het pand verbouwd tot een aantal kleinere kamers waar oude vrouwen van protestantse huize gratis mochten wonen. Later in de 18de eeuw breidde men het aantal kamers uit en kwam een nieuwe zijvleugel aan de Voorstraat tot stand. Tegenwoordig is een gedeelte van het pand ingericht als museum. Het oorspronkelijk 14de-eeuwse huis met een trapgevel aan de voorzijde uit het begin van de 17de eeuw werd in 2019-2022 gerestaureerd en ontving daarvoor de Erfgoedprijs Zwolle-Kampen 2023.

Een bezoek aan het Vrouwenhuis kunt u telefonisch reserveren: telefoon 038-4224823. Van 11.00 – 17.00 uur zijn er elk half uur rondleidingen. Er kunnen maximaal 15 personen per rondleiding mee.

31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

1. De Grote- of St. Michaelskerk
Grote Markt 18
2. Stadhuis- Schepenzaal
Sassenstraat 2
3. De Wheeme
Grote Kerkplein 15,
ingang Lombardstraat
4. Zwolse balletjeshuis
Grote Kerkplein 13
5. Onze Lieve Vrouwenbasiliek
(Peperbus)
Ossenmarkt 40
6. Hostel & Bar de Basis
Luttekestraat 35
7. Museum de Fundatie
Blijmarkt 20
8. Bonbonnièrezaal Odeon
Blijmarkt 25
9. Lutherse Kerk
Koestraat 4
10. 'Grote Sociëteit'
Koestraat 8 en 81
11. Kunstruimte Het Langhuis
Goudsteeg 8
12. Karel V huis en de hof van
Ittersum
Sassenstraat 33
13. Vrijmetselaarsloge Fides
Mutua
Bloemendalstraat 11
14. Sassenpoort
Sassenstraat 53
15. Waalse kerk
Schoutenstraat 4
16. Synagoge
Samuel Hirschstraat 8
17. Doopsgezinde kerk
Wolweverstraat 9
18. Het Vliegerhuis
Nieuwstraat 55
19. Statenzaal
Diezerstraat 80
20. Plantagekerk
Ter Pelkwijkstraat 15-17
21. Staatshuys
Thorbeckegracht 11
22. Jan Kamphuis Keramiek
Thorbeckegracht 26
23. Het Oversticht
Aan de Stadsmuur 79-83
24. Broerenklooster, Artez
Aan de Stadsmuur 88
25. Broerenkerk
Achter de Broeren 1
26. Kleine Kelderwoning
Derde Bredehoek 2
27. Het Vrouwenhuis
Voorstraat 46
28. Huize Hofvliet
Pannekoekendijk 15
29. Theodorakapel
Theodorahof 20
30. GGD Gebouw
Zeven Alleetjes 1
31. Station
Stationsplein 16
32. Katerveersluizen
katerveerweg
33. De Oude IJsselbrug
Spoolderbergweg
34. Huize Schellerberg
Schellerbergweg 18
35. Het Engelse werk
Het Engelse werk
36. Electriciteitscentrale Harculo
IJsselcentraleweg 6
37. Korenmolen 'Windesheim'
Wijheseweg 43
38. Historische Buitenplaats
Windesheim
Windesheimerweg
39. Hof van Windesheim
Pastorieweg 2
40. Historische Buitenplaats De
Horte
Kroesenallee/Poppenallee
41. Rechtbank
Schuurmanstraat 2
42. Marechaussee kazerne
Meppelerstraatweg 19
43. Openluchtbad Zwolle
Ceintuurbaan 1
44. Windmolen 'De Passiebloem'
Vondelkade 175
45. R.K. Begraafplaats
Bisschop Willebrandlaan 62
46. Oosterkerk
Bagijnensingel 15

ANNO Stadsmuseum Zwolle (Melkmarkt 41) is een unieke plek in Nederland waar museum, archeologie, bouwhistorie, monumenten en archief samen onder één dak te vinden zijn.

Vanuit die combinatie ontdek je in ANNO tijdens het Hanzejaar bijzondere verhalen over de Hanzetijd in Zwolle. De verhalen in ANNO gaan over een verschillende Zwolse personages uit de Hanzetijd van Ridder Zweder tot Hanzekoopman. Reis terug in de tijd, stap in hun voetsporen en maak kennis met de Hanze door hun ogen.

Deze reis in ANNO begint in 1407 toen Zwolle officieel lid werd van de Hanze. Een belangrijke gebeurtenis die werd bekrachtigd door een akte. Berent van Yrte was hierbij als vertegenwoordiger van het stadsbestuur aanwezig. In 1407 maakte Berent van Yrte samen met drie bedienden daarvoor een reis naar Lübeck. Deze reis nam maar liefst zeven weken en zes dagen in beslag. Maak zijn reis en de vele andere Hanzeverhalen in ANNO mee, zoals de verhalen van pottenbakker Pottman, schilder van den Mynnesten en ridder Zweder.

ZWOLLE ANNO 1407 HANZE

Hanze Escape

Speel de Hanze Escape Game door de binnenstad van Zwolle en kruip in de huid van onderzoekers. Een unieke beleving ontwikkeld in samenwerking met The Great Escape Zwolle. Het verhaal gaat dat Het Hanzeverbond is verdwenen uit Stadsmuseum ANNO! Betekent dit het einde van de Hanze voor onze stad? Over en uit met de Hanzestatus? Jij kunt het verschil maken! Vind jij het verbond?

Korting op de entreprijs Drostenhuis
tijdens Open Monumentendag € 2,-

Een groot deel van ANNO is (altijd) gratis toegankelijk. Toegangsprijs Drostenhuis

Ticket jeugd <18 € 5,50

Ticket regulier € 7,50

Hanze Escape Game € 10,00

Meer info www.anno.nl

ANNO
Stadsmuseum Zwolle

De unieke MONUMENTEN WINKEL mét uitlaatservice is maar liefst 8 dagen open!

Wees van harte welkom in de eerste pop-up Monumenten Winkel van Nederland.

In deze bijzondere winkel zijn de unieke monumenten van de Zwolse beeldhouwers Jaap Kater en zijn zoon David Kater te zien, te beleven én te koop. Het zijn vakkundige werktuigen ten behoeve van onze al te menselijke humeuren. De werken dragen prachtige titels als: *Monument voor Schutteren en Blozen* | *Monument als Fluistertoestel voor anonieme Verlangens* | *Monument voor onbevestigde Aannames* ... etcetera!

Een lekkere koffiehoeck is in de winkel aanwezig.

Iedere dag om 15.30 uur is de speciale uitlaatservice van kracht. Een verkozen Monument wordt door de werklieden van Firma Weijland + Consorten in karavaan naar een gewenste plek in de stad gebracht. Hierbij klinkt hun prachtige muziek en gloeiende humorvolle speeches.

Speciaal voor Open Monumentendag geeft de Firma in de winkel feestelijke demonstraties van de Monumenten. En daarbij zeer ultiem: u kunt een Monument uitnodigen om een nachtje bij u te komen logeren! Het monument wordt vanzelfsprekend bij u thuis gebracht én de volgende dag ook weer opgehaald.

Deze unieke pop-up Monumenten Winkel opent haar deuren op zondag 3 september om 16.00 uur en sluit deze op zondag 10 september om dezelfde tijd mét een spetterende opheffingsuitverkoop!

We zien u graag!

28

Huize Hofvliet, Pannekoekendijk 15

Huize Hofvliet was lang gelegen op een eiland. Sinds het begin van de jaren zeventig van de 20ste eeuw is Hofvliet geen eiland meer. Toen werd de waterscheiding opgeofferd voor het traject van de Katerdijk en voor het doortrekken van de Pannekoekendijk naar de Schuttevaerkade. De naam "Hofvliet" duikt voor het eerst op in 1748. Jarenlang was het huis eigendom van gegoede burgers. In 1896 werd Hofvliet gekocht door Petrus van Loo, eigenaar van de wasdoek- en vloerzeil-fabriek De Vogel Van Calcar. Sindsdien stond het gebied ook wel bekend als het eiland van Van Loo. Huize Hofvliet ligt aan het Zwarte Water en weerspiegelt de rijke geschiedenis van dit deel van de stad met zijn economische bedrijvigheid. De laatste jaren voor de verbouwing is Huize Hofvliet voornamelijk gebruikt voor particuliere huisvesting. Het is nu in gebruik als Afscheidshuis. Het huis ligt pal tegenover het Rodetorenplein en is eenvoudig te bereiken via de nieuwe Rodetorenbrug.

29

Theodorakapel, Theodorahof 20

De Theodorakapel is in 1904 gesticht door de parochie Onze Lieve Vrouwe ten Hemelopneming met een legaat van burgemeestersdochter Theodora Ludovica Vos de Wael. Op de plek van haar woning aan de Harm Smeengekade worden een klooster (met kapel) en een pension voor oudere vrouwen gesticht. Veel van het klooster is bij de recente herontwikkeling van het terrein verloren gegaan maar delen van het appartementencomplex refereren nog aan de opzet van het voormalige klooster. De kapel is bij deze plannen behouden gebleven en volledig gerestaureerd.

30

GGD IJsselland, Zeven Alleetjes 1

Kantoorgebouw van de voormalige N.V. Electriciteits Fabriek IJsselcentrale, gebouwd in de periode 1939-1946. Het gebouw is een vroege exponent van de Traditionalistische architectuur die na de oorlog floreerde. Het ontwerp is van A.J. van der Steur (Rotterdam) en M. Meijerink (Zwolle). Het gebouw werd pas in 1946 in gebruik genomen. Voor het gebouw is een ronde fontein geplaatst, met daarin in basreliëf: "Aangeboden door het personeel van de N.V. Electriciteitsfabriek IJsselcentrale 11 december 1911-1951". Het pand van de IJsselcentrale werd in 1943 door de Duitse bezetter in gebruik genomen als Centraal Distributiekantoor van levensmiddelen. Door de bronzen ramen en deuren aan de voorzijde te camoufleren met groene verf, zijn deze niet door de Duitsers weggehaald om omgesmolten te worden tot kogels, zoals veel gebeurde in die tijd. Na de grondige renovatie in 2015 en 2016 zijn de prachtige bronzen ramen in oude luister hersteld en zijn vanuit de lichte hal de ronde trapopgang en de glas-in-loodramen weer zichtbaar met ruitvormige details in vensters en wanden. De glas-in-loodramen zijn uitgevoerd door atelier G. van Geldermalsen uit Rotterdam. De ramen dateren van omstreeks 1946. Tegenwoordig doet het pand dienst als hoofdlocatie van GGD IJsselland.

Een kijkje in de keuken

In ANNO Stadsmuseum Zwolle (Melkmarkt 41) is tijdens Open Monumentendag van alles te beleven voor het hele gezin. Jong en oud kunnen het werk van een bouwhistoricus hier ontdekken. Een bouwhistoricus probeert de geschiedenis van gebouwen, bouwonderdelen en bouwdeelen te achterhalen.

Doorloop de interactieve speurtocht, ontdek verschillende bouwhistorische activiteiten en wordt bouwmeester in een dag. Neem een kijkje in de unieke keuken van het Drostenhuis en leer tijdens een rondleiding meer over deze bijzondere locatie. Vergeet daarnaast niet om de documentaire over de Koestraat te bekijken. Met de archiefstukken erbij krijg je een uniek inkijkje in het historisch onderzoek naar deze bijzondere binnenstadlocatie.

ANNO
Stadsmuseum Zwolle

31

Station, Stationsweg 16

Dit station, in neoclassicistische stijl, is in 1863-'68 gebouwd als Staatsspoorstation 1e klasse. Het is een bijzonder voorbeeld van de seriematig ontwikkelde standaardstations van de Maatschappij tot Exploitatie van de Staatsspoorwegen. In de vergrootte perronoverkapping aan het station is nog een van de eerste sikkelspanten van de historische perronoverkapping opgenomen. Zwolle is een belangrijk knooppunt in het spoornetwerk. Om deze reden werd hier al snel een centrale spoorwerkplaats gebouwd met een uitgestrekt emplacement van werkplaatsen, rangeersporen en loodsen. Op de weg naar Deventer werd een voor die tijd zeer moderne lensbrug over het spoor gelegd mede om de spoorwerkplaats te kunnen bereiken.

Van de buitenzijde te bewonderen.

32

De Oude IJsselbrug, Spolderbergweg

De oude IJsselbrug – ook wel Katerveer genoemd – ligt 400 meter stroomopwaarts van de IJsselbrug in de A28. Het Katerveer is de naam van de veerdienst die eeuwenlang op deze plaats werd onderhouden. De oude IJsselbrug uit 1930 is een van de eerste bruggen uit het Rijkswegenplan uit 1927. Vier van de twaalf bruggen uit dit plan zijn inmiddels Rijksmonument. De brug heeft een stalen middenbrug naar Duits voorbeeld en twee betonnen aanbruggen met ieder vier boogribben. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de brug twee maal opgeblazen en herbouwd. Karakteristiek aan de oude IJsselbrug bij Zwolle is de kleurstelling in groen en blauw, zoals voorgesteld in 1995 door het toenmalige districtshoofd van Rijkswaterstaat. Een kleurvoorstel dat afweek van de 'kleuren' van Rijkswaterstaat. Voorheen waren bruggen doorgaans onopvallend groen of donkergrijs. Het enthousiasme van de betrokken gemeenten en Commissies van Welstand heeft bijgedragen aan de definitieve keuze voor de kleuren.

33

Katerveersluizen

Dit sluiscomplex is voor de scheepvaart naar Zwolle aangelegd binnen een 16de-eeuwse schans, bij de uitmonding van de Willemsvaart in de IJssel bij het vroegere Katerveer. De oude kleine sluis is gebouwd in 1818-1819. In de tweede helft van de 19de eeuw bleek de sluis te klein voor de steeds grotere schepen. Daarom is in 1873 de nieuwe grote sluis gebouwd. Toen zijn ook de bruggen over de sluisen aangelegd. In 1964 is het Zwolle-IJsselkanaal in gebruik genomen, waardoor de sluisen voor de scheepvaart niet meer werden gebruikt.

U kunt hier heerlijk rondwalen.

34

Het Engelse Werk

In de 80 jarige oorlog kreeg Zwolle van de Staten van Holland toestemming om de stad te versterken tegen de Spanjaarden met een vesting rond de stad en drie aarden bolwerken. Deze werden onderling verbonden door een linie vanuit de stad naar de IJssel. Zwolle kon zo ook als militaire uitvalsbasis vanuit het westen dienen. Het laatste bolwerk aan de IJssel was de Katerschans die het Katerveer moest beschermen. Zo konden de troepen van Holland over de Veluwe veilig via het veer naar de overkant van de IJssel komen. In de jaren 1698-1701 werd de linie verder uitgebreid richting het zuiden met twee grote Hoornwerken. Dit vestingwerk, dat op de plaats lag van het huidige Engelse Werk, werd aangelegd door de beroemde vestingbouwer Menno van Coehoorn.

Toen de vesting in 1809 door Lodewijk Napoleon aan de stad Zwolle werd geschonken werd deze omgevormd tot een park in de Engelse Landschapstijl. Het park is vermoedelijk ontworpen door tuinarchitect Hendrik van Lunteren die ook vestingwerken rond de binnenstad omvormde tot een wandelpark. De transformatie van vestingwerk tot landschapspark ging nog met schep en kruiwagen waardoor grootschalig grondverzet niet wenselijk was. Vandaar dat de hoofdvorm van de vesting nog gedeeltelijk aanwezig is. Twee poortjes in het park herinneren nog aan deze functie.

U kunt hier heerlijk wandelen.

35

Huize Schellerberg, Schellerbergweg 18

Landgoed Schellerberg ligt op en rond het rivierduin bij de splitsing van de Schellerbergweg en de Kleine Veerweg. Het landgoed heeft een typisch Sallandse verschijningsvorm. De weilanden zijn voor het merendeel omzoomd door beuken- en eikenlanen met daartussen kleine percelen bos. De kern van de buitenplaats wordt gevormd door het landhuis en de bijgebouwen. Direct achter het landhuis ligt het voormalige Koetshuis met een hoge rieten kap, waarin oorspronkelijk een paardenstal en een ruimte voor de koetsen was. Oostelijk van het Koetshuis staat de dubbele dienstwoning.

Uitgebreide informatie over Schellerberg is te vinden op www.huizeschellerberg.nl.

36

Electriciteitscentrale Harculo, IJsselcentraleweg 6

De elektriciteitscentrale Harculo werd in de jaren '50 gebouwd als opvolger van een centrale aan de Wetering. De naam Harculo duidt op een buurtschap aan de IJssel, de rivier nodig voor de aanvoer van brandstof en de beschikbaarheid van koelwater. Voor aan- en afvoer had het complex ook een eigen spoorverbinding, afgetakt van de lijn Zwolle- Deventer (in de IJsselcentraleweg nog herkenbaar). De architect van de centrale was ir. P.J. de Gruyter van zijn bureau de Gruyter dat in Zwolle is gevestigd. Toen de centrale zijn functie verloor is de centrale grotendeels gesloopt. Van het complex resten nu nog een aantal gebouwen en bouwwerken waaronder de hijsal, het magazijn, het dienstgebouw en de steigers. Er zijn plannen om deze gebouwen een nieuwe bestemming te geven.

Het gebouw waar de IJsselbiënnale wordt gehouden, is gratis toegankelijk.

IJSSELBIËNNALE

Electriciteitscentrale Harculo, IJsselcentraleweg 6

In het kader van het Hanzejaar en de Hanze-connectie tussen Zwolle en Münster is er tijdens de IJsselbiënnale, van 17 juni t/m 17 september, in de Harculo centrale een spannende groepstentoonstelling te zien met werk van Münster kunstenaars. Het thema van de tentoonstelling richt zich op de gedeelde vraagstukken, de gemeenschappelijke grond tussen het Nederlandse en Duitse gebied.

De IJsselbiënnale is een internationale kunstmanifestatie die deze zomer voor de 3e keer langs de rivier plaatsvindt en zes Nederlandse Hanzesteden verbindt. Onder de titel 'Grondtonen' stelt deze editie de aarde, bodem en grond centraal. Letterlijk in de zin van het belang van een goede bodem voor een duurzame toekomst, maar ook figuurlijk. Want het mycelium, een ondergronds netwerk dat belangrijk is voor het hele ecosysteem, kunnen we vergelijken met het – soms onzichtbare, maar essentiële – netwerk van de Hanzesteden van vroeger en nu. Vraagstukken rondom duurzaamheid en klimaatverandering houden niet op bij landsgrenzen en die onderlinge verbondenheid is dan ook nog steeds essentieel.

Expositie Zilveren Camera

De Stad Verbeeldt organiseert voor de vijfde keer de expositie Zilveren Camera in Zwolle en voor de derde keer op deze unieke locatie. Het is een cultuurhistorisch pand met veel verhalen over de ontwikkelingen van energie in de afgelopen 60 jaar. De expositie is te zien van 1 t/m 24 september 2023.

Entreprijs

volwassenen € 5,00,
leerlingen/studenten € 2,50

Gratis toegankelijk

Tentoonstelling ENERGY

Van 28 mei t/m 17 september is er in de Koelwaterhal de allereerste tentoonstelling genaamd ENERGY. Hierin staan 19 kunstenaars van uit Nederland, België, Duitsland, Oostenrijk, Spanje en Zwitserland op de schouders van de open geesten uit de tijd van de Hanze.

Entreprijs

€ 9,50

Voor info over openingstijden en prijzen.

Ga naar: www.visitzwolle.com/hanzejaar/ijsselcentrale-harculo/

37**Windkorenmolen 'Windesheim',
Wijheseweg 43**

De Windesheimer molen siert de weg tussen Zwolle en Wijhe al sinds 1748. Er is een lange geschiedenis aan vooraf gegaan, voordat de molen is geworden tot wat hij nu is. De broeders van het in 1387 ingewijde klooster in Windesheim kregen in 1391 toestemming om een molen te bouwen. Een woeste storm maakte de molen in 1747 met de grond gelijk. Een jaar later bouwde men de huidige korenmolen. Het geslacht Langevoort heeft generaties lang met de molen gemalen. Vanaf 1942 ging het bergafwaarts met de molen. Dankzij de oprichting van stichting 'De Windesheimer Molen' in 1952 kwam er een keer in het lot van de verpauperde molen. Zij kochten de molen en restaureerden hem zodat hij in 1993 weer maalvaardig was. Later kwam de molen in handen van de Gemeente Zwolle. In 2009 is de molen uitgebreid met een aanbouw, en is het molengedeelte gerestaureerd. Sinds 1989 wordt de molen bemand door vrijwilligers. Vanaf dat moment wordt er gemalen voor de bakker en voor particulieren. Dit schitterende rijksmonument is een levend voorbeeld van cultuur, schone energie en techniek.

Voor bezichtiging geopend tussen 09:00 en 16:00 uur.

38**Historische Buitenplaats Windesheim,
Windesheimerweg**

Landgoed Windesheim is een oud landgoed van enkele honderden hectare. Het hart van de buitenplaats vormen twee bouwhuizen en een ruïne van het hoofdgebouw, dat in de tweede wereldoorlog door een bombardement werd verwoest. Deze havezate ontwikkelde zich in de loop van vijf eeuwen tot een statige buitenplaats van zo'n dertig hectare. Het park van de Buitenplaats is (via het houten bruggetje aan de voorzijde rechts en via de achterzijde) toegankelijk voor een wandeling,

Het Bouwhuis van het landgoed is dit jaar opengesteld voor bezoek op zaterdag 9 september tussen 10.00 -17.00 uur.

39**Hof van Windesheim,
Pastorieweg 2**

Van het in 1387 gestichte moederklooster van de Congregatie van Windesheim zijn naast het nu als Nederlands Hervormde kerk gebruikte voormalige brouwhuis slechts een paar gebouwonderdelen bewaard gebleven. De boerderij Pastorieweg 2 bevat nog enkele muren en een gedeelte van een kelder die tot het kloostercomplex behoorden. De boerderij, een driebeukig bedrijfsgedeelte met aan de noordzijde een woongedeelte, ligt op een ruim erf waarop ook een vrijstaande schuur en een stal annex bakhuisje staan. Er is altijd een ruimtelijke en functionele relatie geweest tussen de kerk (het voormalige brouwhuis), de kosterwoning (Dorpsstraat 8), de pastorie (Pastorieweg 4), en de begraafplaats. De pastorie vormt hierin de ruimtelijke schakel. Vanaf 1397 was er bebouwing aanwezig en was het oorspronkelijk de rand van de bebouwing van Windesheim.

Hof van Windesheim is in gebruik als kleine zorgboerderij waar per dag acht talenten aan het werk zijn. Samen ontdekken waar iemands talent ligt en van daaruit passend werk zoeken of creëren. De koffieschenkerij is van 1 april tot en met 1 oktober, ma t/m vrij van 10.00 tot 15.30 uur en speciaal voor Open Monumentendag op zaterdag 9 september.

40**Historische Buitenplaats De Horte,
Kroesenallee - Poppenallee**

Dit is een veelzijdig landgoed, aangelegd begin 17e eeuw in overwegend Franse stijl. De rechte strakke lanen getuigen nog uit die tijd. Verrassende doorkijkjes zijn later ontstaan na aanleg van vrijstaande bomen en slingerpaadjes. Het vriendelijke landhuis wordt vergezeld door een tuinderswoning, boerderij 'De Horteboer' en de vroegere biljartkamer 'het Witte huis'. Ga eens rustig zitten in de oude Franse tuin en adem de rust van het verleden in. Met de symmetrie in hagen, boomgaard, druivenkassen en de mammoetboom Sequoiadendron is het er goed toeven. Aan de zuidzijde van het landgoed ligt de kronkelende Emmertochtsloot met natte en droge schrale hooilanden. Kennismaken met de afwisseling van landgoed De Horte, is mogelijk met twee routes vanaf de parkeerplaats waarvan de rode route je ook meeneemt naar het naastgelegen landgoed De Mataram (particulier eigendom en qua karakter echt anders dan De Horte).

41

Rechtbank Zwolle, Schuurmanstraat 2

Het oorspronkelijke ontwerp van de rechtbank is van architect Jo Kruger. Dit gebouw met hoge architectonische waarde is eind jaren '70 opgeleverd. Het is opgetrokken in ongepolijste Muschelkalksteen en in gegolfd aluminium met bruin spiegelglas. Dit laatste deel is een aanbouw uit 1998 naar ontwerp van RGD-architect Wim van Rijn. De zittingzalen zijn aan de buitenkant zichtbaar doordat ze uit de gevel steken. Eén daarvan heeft de grootste thermopaneruit van Europa.

Oorspronkelijk lag de rechtbank hoger dan het voormalige kantongerecht om hiermee de hiërarchie in de rechtspraak te symboliseren. De betonnen kolommen met houtnerf in de hal zijn een uiting van de bouwstijl, het Brutalisme. De rechtbank kreeg in 2012 nog een nieuwe uitbreiding door architect Rob Hootsmans.

42

Oosterkerk, Bagijnensingel 17

Nadat in 1834 de Christelijk Gereformeerde Gemeente zich had afgescheiden van de Nederlands Hervormde Kerk, ontstond er in 1887 een nieuwe afsplitsing, bekend onder de naam Doleantie. Deze Dolerenden lieten in 1888 op steenworp afstand van de Plantagekerk de Oosterkerk bouwen. Beide kerkgemeenten gingen in 1897 samen in de Gereformeerde Kerk Zwolle. De Oosterkerk is gebouwd volgens een ontwerp van de architecten J.W. en C.W. Meyer. De bouwstijl van de Oosterkerk heet formeel eclectisch. Dit betekent dat de ontwerpers stijlelementen uit diverse vroegere perioden door elkaar gebruikten. Het is een aardige combinatie geworden van een klassiek thema met een vroeg industriële techniek. Een ingrijpende restauratie vond plaats in de jaren 1988-1990 onder leiding van architect G.E.B.J. Nijhoff. Hij slaagde erin de historische karakteristiek te behouden en toch de kerk geschikt te maken voor de moderne liturgische praktijk.

43

R.K. Begraafplaats, Bisschop Willebrandlaan 62

De Rooms Katholieke Begraafplaats werd rond 1841 aangelegd op grond die geschonken was door F.W.J. baron van Lamsweerde. Het gietijzeren toegangshek is neogotisch. Dat geldt ook voor de kapel naar een ontwerp van bouwmeester Alfred Tepe uit 1883 en is een geschenk van Paulina Vos de Wael. Aan weerszijden van de ingang bevinden zich de naamplaten van de pastoors en geestelijken van de St. Michaël- en de Onze Lieve Vrouweparochie, waaronder J.W. van Kessel, Aarts priester van Salland en Drente. De stoffelijke overschotten zijn in de gesloten grafkelder, vóór deze kapel, bijgezet. Vooraan rechts is de toegang tot deze grafkelder waarin de oorspronkelijke grafplaten van de geestelijkheid uit de 18e en 19e eeuw zijn ingemetseld. Het kerkje heeft een interieur met gepolychromeerde sjabloonschilderingen.

44

Marechaussee kazerne, Meppelerstraatweg 19

Kapitein der Genie Auguste Boost kreeg in 1929 de opdracht om een nieuwe marechaussee kazerne in Zwolle te ontwerpen. In 1930-1931 werd deze nieuwe kazerne gebouwd. Op dat moment was de kazerne het meest noordelijke gelegen gebouw van Zwolle. Het gebouw is uniek door zijn vormgeving, deze wijkt af van wat er toen gebruikelijk was. Wat vooral opvalt is het kleurgebruik. Het donkere dak is duidelijk zichtbaar door de heldergele bakstenen. De borstwering, het gedeelte tussen de vloer en de onderkant van het kozijn, is voorzien van zwart geglaazuurde tegels. Hierdoor lijkt het gebouw op een sokkel te staan. De in het oog springende toren is daarnaast voorzien van felle gele en paarse tegels. Het gebouw is een mooi voorbeeld van de dertiger jaren architectuur in Zwolle. Momenteel is het gebouw in gebruik als regiokantoor van de Militaire Geestelijke GezondheidsZorg (MGGZ).

Openingstijden tussen 11:00 en 16:00 uur

45

Windoliemolen 'De Passiebloem', Vondelkade 175

Eén van de acht oliemolens die Nederland nog rijk is, staat aan de Vondelkade in Zwolle. De Passiebloem staat sinds 1776 fier overeind en is nog steeds in werking. Na binnenkomst in deze molen doet u een grote stap terug in de tijd. U ziet molenaars aan het werk die de olie letterlijk uit oliehoudende zaden en/of -noten slaan. Doorgaans gebruiken ze lijnzaad zoals ze dat vroeger ook al deden. Het eeuwige spel met de wind, het gehele productieproces van olie en de werking van de molen wordt duidelijk tijdens een rondgang. De Passiebloem is een levend rijksmonument en trekt internationale belangstelling. Dankzij een groep enthousiaste molenaars en vrijwilligers is deze olieslagerij, op de eerste en derde zaterdag van de maand, het gehele jaar door te bezoeken. Natuurlijk is de molen ook op Open Monumentendag geopend.

46

Openluchtbad Zwolle, Ceintuurbaan 1

Achter een bescheiden entree ligt onopvallend, een monument van nationaal belang. In juni 1931 geven B en W van Zwolle aan Jan Gerko Wiebenga opdracht een plan voor een zwembad uit te werken. Het wordt uiteindelijk een ontwerp waarbij zwembad en voetbalterrein in één as tegenover elkaar zijn ontworpen. Het bad met zijn springtorens ligt in een driehoekig terrein en heeft de hoofdingang aan de Ceintuurbaan. Langs de as heeft Wiebenga het zwembad symmetrisch opgezet en gescheiden in een vrouwen- en mannenafdeling. Bijzonder in dit complex zijn de ranke betonconstructies waar Wiebenga zo bekend om was. Het bad wordt op 9 juni 1933 geopend. Het Zwolse Openluchtbad is sinds 1994 rijksmonument. Om het bad te exploiteren is de 'Vereniging Openluchtbad Zwolle' opgericht, een vereniging die het bad al enkele decennia exploiteert door de inzet van vrijwilligers. Door lid te worden verplicht men zich tot een aantal uren vrijwilligerswerk per seizoen. De hoofdopzet van het bad is bijna hetzelfde gebleven sinds de opening. Alleen het strand is vervangen door een gazon en om aan de eisen van vandaag de dag te voldoen, zijn hier en daar kleine wijzigingen doorgevoerd. Dames en heren mogen nu samen in één bad zwemmen.

Zwolse Kooroptredens en concerten

Tijdens Open Monumentendag kunt u genieten van een grote variteit aan kooroptredens en concerten.

Bekijk het volledige en actuele progamering op:
www.zwolle.nl/overzicht-koren-en-ensembles

